

LIČI

Dragi tata,

Znaš onda kad su te ubili, pa ja nisam verovala. I sve smo kako treba uradili, stavili te u kovčeg, posuli preko njega zemlju, sahranili, vojska ispalila plotune, a ja sam se smejala. Svi su plakali, kako i treba, svi su bili tužni i ubiveni, a ja ne, ja sam se i dalje smejala. Zato što sam ja znala, a oni nisu. Da taj što smo ga zakopali, nisi ti, nego jedan drugi. Sam si mi rekao, ali izgleda, samo meni, pa je tu početak naših problema. Rekao si da se ništa ne sekiram, da to nisi bio ti, nego jedan drugi, što samo liči na tebe.

I ja se tu probudim, nasmejana.

I tako nisam prestala da se smejem. Kakva zabuna, kakve gluposti, sve neka sekiracija, a oko čega, niokočega, jel' da? A u stvari je prosto i kad ti se čini da je neko nestao, to ustvari nije tačno, to je samo nestao neko ko liči na toga, ne on. Samo što se to teško da objasniti. I što se na trenutke poklekne. Znaš, toliko se sve urotilo protiv mene, toliko se svi ubiše da mi objasne da si mrtav, da ja na momente prestajem da se smejem. Tada čitam. Uzimam neku kupusaru, što deblju, ako može i onda čitam. I sve mi se čini da će svaka takva kupusara da mi nešto kaže, da mi odgovori na ono što me interesuje. A sve su dosadne i nijedna nije živa i punokrvna i moćna da mi kaže ono što znam, a niko neće da prizna da je tačno. Da si ti živ, da je ubijen jedan što samo liči na tebe i da to sve u stvari ne treba da se bilo koga tiče. Da me ne teraju da ti palim sveće, ni da ti idem na grob, ni da ti držim sliku na stočiću, i na sve to me i nisu naterali, taman, kao što me nisu uterali u crninu. Znam i ja ponešto.

Slušaj tata,

Dosta smo se skrivali, dosta sam te ja branila od drugih, dosta sam se pretvarala da si sahranjen, dok sam se u sebi smejala, jer znaš, gadan je svet, ko se tako smeje, naglas, njega oće i da zatvore. Ja predlažem da im se ja i ti objavimo. Nema veze ako to neće niko da čita. Nema veze ako kažu da je nezanimljivo. Nema veze ako kažu da nema veze sa problemima savremenog sveta i čoveka, da idemo na terapiju, ako imamo problema, danas svi idu na terapiju, moderno je, to sve nema veze. Ima veze da ti kažeš jesi li ono, u kafani, stvarno bio ti, ili je bio samo neko ko liči na tebe. I što bi dvojnik ginuo za tebe? I odakle tebi dvojnik? I je li dvojnik bio s tobom i dok si bio s nama. I ako nije, odakle si ga nabavio baš u trenutku kad je onaj naciljao. I je li to stalno tako sa smrću i dvojnicima?

Slušaj,

Ovo postaje ozbiljno. Ovi što znaju, što nemaju dilema da si mrtav, a ne moraju ništa da mi kažu, vidim po tome kako me gledaju, vidim po tome što, kad me sretnu, kažu, ej, mala, kako si, zna li se nešto, a jasno ti je šta znači zna li se nešto, takve bih da pljunem, ali ih ne pljujem, jer to donosi komplikacije, a ja bih ako može, bez komplikacija, mrzim komplikacije, ali mi posle bude krivo, sve mislim, pa što im ne reče, što nemaš petlje da vikneš, da staneš ko muško, pa da kažeš,

nije tačno! Ne može da se prvo kaže, ko ga je ubio, pa da razgovaramo, nego, prvo i prvo, jesmo li sigurni da je taj čovek mrtav? To je prvo i glavno pitanje, ali ti znaš kako sam ja slabačka i nikakva, pa to ne smem nikome da kažem. Nikoga ne smem da pitam, odakle znaš? Odakle ti znaš da je neki čovek mrtav, kad on lepo dodje u san i kaže, nisam ja, nego jedan drugi, što samo liči na mene. A kad pitam nekoga koga smem, onda me taj neko sažaljivo gleda, priča o negaciji, o procesu, o radu tuge, o fazama i o oprostaju. I kaže da mora da se plače. Znaš sa čim imam problem? Sa ovim što mora da se plače. Kažu, dušo, pokopan je, leži u grobnici, idi na grob, zapali mu sveću. Tu sam ih čekala, odakle znaju da si u grobu baš ti, a ne neko drugi, što samo liči na tebe, kako si mi, uostalom, rekao. Kako da verujem njima više nego tebi, koji si mi to priznao? A gde si ti, ako je u grobu dvojnik? Pojma nemam, posle se više nisi javljao, ali si možda negde u Rusiji, ruski znaš, ne liči mi na tebe da si po Južnoj Americi, ili već negde tako.

Zato ti se obraćam pismeno. Ajde se javi ovima što misle da su te sahranili, reci njima da to nisi ti, reci da je to taj što liči, onda ćemo lakše. Znaš šta ćemo lakše. Da nađemo ko je upucao dvojnika. Ako hoćemo da nađemo ubicu, prvo moramo naći onoga u koga je pucano. A onaj koga smo sahranili, nisi ti, to smo se već dogovorili. A pošto smo se glavno dogovorili, sledi čista nauka. To rade timovi. Ono, psihologija, motivacija, socijalni milje, i opet, telo ubijenog, oružje kojim je izvršen zločin, šta znamo o ubijenom, to uvek vodi do ubice.

Šta, dakle, znamo o dvojniku? Ja i ti, šta znamo o onome što su ga ubili. Ja ne znam ništa, ja ni o tebi ne znam ništa, kad je koja ćerka šta znala o ocu. I vidiš, pošto ti se obraćam pismeno, a na papiru smem ono što nikad ne bih smela da izustim, mene je za tebe baš briga. I nije mi ni da li si, ni gde si, ni kakav si, ni dvojnik ni pravi, nego ako mi se ne odgovori, ne znam jesam li ja živa, ili nisam. To me muči, a čini mi se, to bi valjalo znati. *Ko živ, ko mrtav*. I ima li kakve razlike? Mislim, ako im dokažemo, ono za dvojnika. Kolje nas ova tehnologija, barataju ovim DNK, mogu da dokažu šta oće. Ja i ti ne baratamo ničim, (ja uporno ponavljam ovo, ja i ti, iako veze nemam jesi li ti na mojoj strani, ili si odlučio da zauvek čutiš iz Rusije). Što će reći, ako im kažem, iskopajte dvojnika, taj samo liči na moga tatu, oni će da mu uzmu DNK, a ako kažu da DNK nije nikakav dvojnički DNK, nego da je to tvoj, 99, 98 %

tvoj DNK, onda će svejedno da me zatvore, a što ja ne volim da me zatvaraju, jao Bože, što to ne volim.

A ja se u tehnologije ništa ne razumem. I tako je moja reč, protiv njihove. I tako je, ja vam kažem šta mi je rekao ubijeni, noć posle ubistva. Valjda on zna! Valjda on zna gde je i šta mu se desilo, a oni kažu, mi snove ne priznajemo. Ne priznaje ih, gospođo, ni narodna poezija, a kamoli nauka. Da ih pitam, kako to mislite, odgovoriće mi, *san je laža, a Bog je istina*, i videću da je neko nekome nešto šapnuo, potpisao neki papir na kome piše da me treba odvesti, i ja ću onda reći, jer nisam ni ja od juče O, da, naravno, znate, nešto me u poslednje vreme, jako boli glava (*nešto me je zaboljela glava*), daću im i narodne poezije, sve ću da im dam, iha, samo da ne zatvaraju, mogu tako i doživotno, reći ću im i ime moga doktora, što me leči, kod koga idem na terapiju, reći ću da je terapijski postupak u toku, da je proces prihvatanja gubitka u toku, da će, sasvim, sve biti u redu kad se čuju sa mojim doktorom, koji ima novi radikalni pristup lečenju, otkopava leševe, iha, koliko oćete, sve ne bi li, nekako, uspeo, da privoli pacijente da prihvate gubitak. I sve ću to da im ispričam potpuno pribrano, da vide kako je moja svest ipak integrisala želju moje nesvesti da nešto ne da, da neće da pusti, moja nesvest, nešto što nesvest misli da je njeno, i da joj se to ne sme dirati. A kad me onda budu ispraćali, do vrata, dirnuti, malkice, jer gubitak je to, iha, gubitak, a moramo poštovati gubitke drugih, kao i svoje što moramo gubiti, dakle, kad prođe opasnost od zatvaranja, ja ću onda, sa vrata da im se iskežim, onako stvarno, i da im kažem, iscerena

Oj, Boga mi, nije umro Rade! Ima i narodne poezije za svakoga, pa ću da proletim kroz one lizolne hodnike, laka ko pero i brza ko tane, pa ću da nađem put kroz vrtlog puteva, da stignem napolje, a napolju mi ne mogu ništa. Napolju me čeka nebo, plavo, i zemlja, nekad iz nje raste beton, i to nema veze, ali ako ima parče bez betona, onda je, iha, praznik, onda ima i zeleno i šareno, onda ima boje, a tamo, u bolnici i laboratoriji, tamo zatvaraju bezbojan svet i providnu DNK. Meni lakše da ne znam za DNK, a da vidim boje, meni lepše da imam problema pa da ih prošetam po travi, pa nek narastu, nego da mi se, tamo unutra, smanjuju, a nigde boje ni travke, i sve čist lizol, ovo ti ja samo predočavam mogućnosti, šta će se desiti ako ja krenem u kriminalizaciju tvoga slučaja, ako se usudim, a još se nisam usudila, da kažem, ovo nije taj, ovo zakopano, to samo liči na njega. Ali znaš, ne mogu ja njima snove, a oni meni DNK, jer se onda misli, (potpuno pogrešno, ali ko te pita), da oni imaju sve dokaze, i da su u svemu u pravu, a ja da sam, znaš, za tišinu i negu. Da je za mene bolje da me zatvore. Ali se ja ne dam.

To je zato što ja imam plan,

Imam srce devojačko i rođeni beleg koji znači da sam nešto izuzetno, samo mi se posle izgubio,

Što mi daje za pravo da ti kažem, da ću se za sve postarati. Ima da budem ceo tim. Biću više stručnih timova. Sve ću da otkrijem. Mislim, neću sve, jer nemam baš toliko vremena, ali ono glavno,

Ko živ, ko mrtav,

To ću da se raspitam, detaljno. Pitaću sve živo, i sve što bude htelo da priča, na svim jezicima koje razumem, jedino neću da pitam one koji su nešto čitali. Ovoga puta ne, pitam samo one koji nisu pismeni i koji ne znaju da imaju DNK. Znaš, malo mi se smučilo i znanje i umetnost, šta će mi kad ne može da me uteši. Pitaću i ljude i trave, ali ću prvo da pitam babu. Ona uvek sve zna, a ti, ako ti dosadi da čutiš iz te Rusije, svrati ponekad, iako ne moraš, ne kriješ se, valjda, da bi se odavao. Možda si ljut što sam sad svima sve ispričala, možda misliš da sam izdala, ali mi je svejedno. Rekoh, ja to ionako sve zbog sebe radim, i sve bih ovo ionako i bez tebe, samo se dobro namestilo.

Ponoviću,

Nema veze, jeste li jedan ili dvojica, i ko na koga liči, što se mene tiče, odgovor je, dvojica ste, da, naravno da ste dvojica, nego onda ne znam, da li tako treba? I je li svet tako mišljen, ili se tako izokrenuo. Znaš, kao one kugle sa snegom, što kad izvrneš, sneg pada, a kad vratiš, onda ga nema. Ovo je verovatno sve pogrešno, ja se verovatno u ovo ništa ne razumem, ovo sve, sigurno, može bolje, ali, ti znaš, ja kad kažem, biću stručni tim i šef stručnog štaba, ima da budem baš to, baš to, pa nek ide svet, ja ću to i biti, a oni neće ni primetiti, toliko ću da budem stručna. Postavljaću opasna pitanja, toliko opasna da niko živi neće opaziti da ja nešto pitam, misliće da pričaju sami, pa ću onda da sastavim neku priču. Pa ću da je napišem. I pokazaću ti, ako te bude interesovalo. I biće pogrešna, pa šta, kao da je nešto tačno. A boleće me briga i ako ne bude ni na šta ličila.

Imam ja i teoriju,

Da se sve ovo ustvari desilo jako davno, dok još nismo znali da imamo DNK, da se desilo pre oslobođenja i pre osmog marta i pre kapitulacije i pre prvih i drugih ustanaka, da se dogodilo onda, kad su se stvarima davala imena. Tada si ti ubijen, i tada su ubijeni svi koji su ubijeni, i koji će ikad biti rođeni i ubijeni. Tamo više nema nikoga, a i to što je bilo, mnogo se arčilo, odnele fabrike, potrošili književnici, a meni se ide baš tamo. Pa šta, ako se niko ne seti ničega, setiću se sama, i napisaću kao da je sve živa istina i boleće me briga, kad budu rekli da ne liči ni na šta, a kamoli na istinu. I za istinu me boli briga. Samo me interesuju Brda i more. Tamo još poneko nešto zna, ali ne što je pročitao, nego što zna, brate, tako se rodio da zna, ne nešto ne znam ti ja šta, ne neku teoriju, nego zna ono što ja i ti ne znamo, zna kako treba. A zna kako treba zato što je tamo početak u toku. Ja i ti živimo kraj, a tamo se živi početak. I stvaranje im je u toku i zato ću da odem tamo, *đe je zrno klicu zametnulo*, a, šta kažeš, čega sam se setila, vidiš kako sve ima veze, samo je treba

naći. I sve ću ja to naučno, da sastavim listu pitanja, standardizovanu, toliko standardizovanu da će na njoj biti samo jedno pitanje, jedno jedino *Ko živ, ko mrtav*

A pričaće mi i mrtvi, šta ti je, oni najlepše pričaju, ne boje se i ništa ih nije sramota. Ima i onaj tvoj prađed što je znao da priča s konjima, pa me možda nauči, ako ga lepo zamolim, da se popričam s konjima i s kobilama, što bi to bilo zanimljivo, a s mačkama i sa zmijama znam i sama, to me naučila baba, još dok sam bila mala, samo što ti o tome pojma nemaš, priznaj da dosad nisi imao pojma.

Vidi, moram da privodim kraju ovo pismo,

Nemam više vremena, posao čeka, ovako ćemo da se dogovorimo, ja ti dam sve ove priče, kad završim, sve što budem ikad i od koga čula, sve su ti to tragovi i dokazi, dam ti da pročitaš, pa ti onda vidi, Rusija, ili da svima kažeš kakva je situacija.

A znam da bi ti bilo milo da kažu, ovo baš liči na njega, ovo je baš ko da ga gledamo, ko da ga čujemo, a ti nemoj da se pališ, gledaće i slušaće mene, što da ne slušaju, čuli su i gore.

Tvoja,

Ona što ne liči